

teni, ha arra az önálló munkásságra kellőképen elő volna készítve. Ennek részletezésébe itt nem bocsátkozom; megtettem azt abban a cikkemben, melyet a Gyakorlati Pædagogia közöl.

Abban mindenestre megegyezik minden tanférfiú, hogy a csempészetet ki kell irtani az írásbeli érettségi vizsgálatról s a tanulótársak támogatása lehetőségének mindenképen elejét venni. A mai eljárás minden óvintézkedése mellett sem veszi ennek teljesen elejét ott, ahol az abituriensek annyian vannak, hogy egy teremben el nem helyezhetők — s ez az állapot mostanság a középiskolák túlnyomó részében megvan. Minden intézetben, tehát a népesekben is, az összes jelöltek egy teremben gyülekeznek minden egyes írásbeli előtt és csak miután megtudták az aznap készítendő föladatot, vonulnak el a számukra kijelölt termekbe. Igaz, hogy tanári felügyelet alatt történik az átvonulás az új helyiségekbe. Minthogy azonban a tanulók számosak, az örökös tanár viszont csak egy-egy, meg nem gátolható, hogy a tanulók útközben ne beszélgessenek a kidolgozandó tételről, hogy a gyengébbek útbaigazítást ne kérjenek s esetleg ne nyerjenek. Ilyenkor nyílik alkalom visszaélés üzésére, különösen a mennyiségtani dolgozat írásakor: a mennyiségtannál gyakran egy rövidke útmutatás elegendő a feladat megfejtéséhez s amely tanuló ily útmutatást kapott, annál vége az önálló munkásságnak.

Tehát nemcsak az idegen nyelvi, hanem a többi tantárgyakból megejtendő írásbeli vizsgálat érdekében állana, ha a tételeket egyáltalában nem mondanák tollba, hanem minden egyes tanuló kézhez kapná a kidolgozandó feladatot, de csak akkor, mikor már a számára kijelölt helyiségben a maga ülőhelyét elfoglalta.

KÁLMÁN MIKSA.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Madarak és fák napja.** Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter az alábbi rendeletet intézte (26.120. sz. a.) a kir. tanfelügyelőségekhez és a közigazgatási bizottságokhoz s ugyanily értelemben megkereste az egyházi főhatóságokat is.

«Az Országos Állatvédő-Egyesület azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy két oly intézményt honosítsak meg hazánk népoktatási tanintézeteiben, mely az Amerikai Egyesült-Államokban már évek óta kiváló eredménnyel gyakorlatban van és folyton fejlődik.

Az egyik a Madarak Napja (Birds day), a másik a Fák Napja (Arbor day) intézménye.

Az Egyesült-Államok minden iskolájában ugyanis évenként egy nap kizárólagosan a madaraknak van szentelve akként, hogy a tanító

azon a napon, tanítványainak fölfogásához mértén, szép és beható előadást tart a madarak életéről, jelentőségéről a természet háztartásában, az ember gazdaságában, de lelkületében is.

És ugyancsak minden iskolában az évnek egy bizonyos napja a fáknak van szentelve. E napon az oktató a fák jelentőségét fejtegeti, a súly azonban arra van fektetve, hogy minden gyermek valamely alkalmas, kopár helyen egy pár csemetét ültet el, mely azután magával a gyermekkel növekszik, így a gyermek lényéhez fűződik.

A szóbanforgó intézmény meghonosítása céljából ezennel elrendelem, hogy lehetőleg már a folyó 1906. évtől kezdve minden állami, községi, társulati és magán elemi népiskolában május vagy június hónapban a Cím által minden évben meghatározandó külön nap szenteltessek kizárólag arra a célra, hogy azon a napon a tanító a hasznos madarak természetével, jelentőségükkel, e madarak védelmének és szaporításának szükséges voltával, az erre szükséges módokkal és eszközökkel az iskolai ifjúságot megismertesse és ugyanezt a napot fölhasználja arra is, hogy a fáknak és cserjéknek a hasznos madaraknak fészkelésére és szaporodására való befolyását megvilágosítván, a fák és a befásítás nagy jelentőségét is megmagyarázza és ahol ezt a helyi viszonyok megengedik és indokolják, hasson arra is, hogy a gyermekek a vidéki viszonyokhoz képest legtöbb előnyt szolgáló fák és csemeték ültetésével tegyék a madarak és fák napját emlékezetessé és állandóan hasznossá.

Az elemi népiskolai tanítók, addig is, míg a madarak és fák napján tartandó előadásra nézve külön útmutatások és vezérfonalak adatnak ki: Herman Ottónak, a «Madarak hasznáról és káráról» szóló munkájából meríthetik a szükséges adatokat.

Minthogy pedig e munka nem áll minden elemi néptanító rendelkezésére: az Országos Állatvédő-Egyesület évről-évre pályázatot fog hirdetni a madarak és fák napjára alkalmas előadások írására és a díjazott pályamunkát fogja díj nélkül a Címnek a szükséges mennyiségben rendelkezésére bocsátani.

A madarak és fák napjának a befásításra vonatkozó részét illetőleg elsősorban a selyemtenyésztéshez szükséges szederfák jelentőségének ismertetésére és terjesztésére kell a főszólyt fektetni és csak másodsorban a gyümölcsfákra és pedig azért, mert a szederfáknak és az ezek által föltételezett selyemtenyésztési iparnak az országban igen nagy közgazdasági és szociális jelentősége van.

Közgazdasági azért, mert egy oly iparágról van szó, melynek viszonyaink az ország túlnyomó nagy részében kedveznek, mely fejlődésképes és ma már 140,000 tenyésztő családot és hét gyárban több ezer munkást foglalkoztat. Szociális jelentősége pedig abból áll, hogy

extenzív gazdasági viszonyaink mellett a szegényebb sorsú munkáscsaládokba pénzt juttat abban az évszakban, midőn ez a legnagyobb jótétemény, t. i. az aratás előtt. Továbbá azért fektetendő főszűly a szederfák terjesztésére, mert a «madarak és fák napján» az iskolai ifjúság, úgy, mint az Egyesült-Államokban történik és amint az a dolog természetéből is folyik, csemetéket és fákat csakis közterületet képező kopár helyekre, útakra stb. ültethet. Ezeken a területeken pedig a gyümölcsfák elhelyezése a kártételek szempontjából célszerűnek nem mondható.

Meg vagyok arról győződve, hogy ezen a nép javának előmozdítására irányuló rendeletemet a néptanítók buzgón és lelkiismeretesen fogják végrehajtani és igyekezni fognak azon, hogy a fa, a bokor szeretete elterjedjen a nép között, mert annak megóvásával és ápolásával együtt önként föltámad és gyökeret ver a nép szívében s értelmében egyaránt a hasznos madarak védelme is.

Fölvívom (Címet), hogy annak idején tegyen jelentést intézkedésének eredményéről és terjessze föl azon tanítók névsorát, akik ezen intézmény meghonosítása körül kiváló buzgóságot fejtettek ki.

Budapest, 1906 április 27.

*Apponyi.**

— A németajkú főiskolai előadásokat rendező intézmények 1906 április 23. és 24-én tartották meg Berlinben *második nagygyűlésüket* (Zweiter deutscher Volkshochschultag). E gyűléseket azért rendezik, hogy a német birodalmi és a németajkú osztrák népszerű főiskolai intézmények képviselőinek alkalom adassék a közös tanácskozásokra. A két év előtt Bécsben tartott első közös tanácskozásoknak eredményét annak idején ismertettük hasábjainkon.* A most tartott második nagygyűlés napirendjére első kérdésnek azt tűzték ki, hogy «*mennyire vonandók be a munkába a főiskola kötelekébe nem tartozó akadémikus műveltségű egyének?*» Az előadó, dr. Kählen Aachenből kijelenti, hogy oly városokban, ahol egyetem nincsen, vagy csak kicsiny egyetemük van, nagy nehézséget okoz az előadók előteremtése és a nehézségek csak úgy háríthatók el, ha nemcsak a főiskolai tanárok vesznek részt e népművelési törekvésekben, hanem a főiskolán kívül álló akadémikus műveltségű körök is. Wettstein Bécsből megjegyzi, hogy Ausztriában csak kivételesen kérnek fel a főiskolán kívül álló egyéneket előadókul és eddig előadóiban hiányt nem szenvedtek; de Bécsben az egyetem munkáját kiegészítik

* Lásd a «Magyar Pädagogia» 1904. 10. szám. 604.